

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG – 4101-014-04/2014
P/14/122

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/122 – Zapewnienie bezpieczeństwa i higieny uczenia się w szkołach publicznych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	1. Anna Nowakowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91619 z dnia 15 września 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Krzysztof Jodko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91620 z dnia 15 września 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Gimnazjum nr 1 w Zielonej Górze, ul. Stefana Wyszyńskiego 101, 65-536 Zielona Góra, dalej <i>Gimnazjum</i> lub <i>Szkoła</i> .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Roman Łuczkiwicz, dyrektor Gimnazjum. (dowód: akta kontroli str. 5-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W kontrolowanym okresie, tj. w latach szkolnych 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015 (do czasu zakończenia kontroli), w Gimnazjum w niewystarczającym zakresie zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki uczenia się. Wprawdzie Pan Dyrektor wypełnił obowiązek przeprowadzenia corocznych kontroli warunków pobytu uczniów w Szkole oraz określił kierunki ich poprawy², jednak kontrola wykazała występowanie jeszcze pewnych nieprawidłowości i uchybień.

Nie wszystkim uczniom zorganizowano pracę zgodnie z zasadami higieny pracy umysłowej – w przypadku 92,3% zbadanych oddziałów stwierdzono łączenie przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji w dwu lub trzygodzinne bloki i/lub lokowanie tych przedmiotów na ostatnich godzinach lekcyjnych.

Zajęcia prowadzone były w prawidłowo utworzonych grupach. Jednakże w przypadku informatyki dopiero w toku kontroli NIK dostosowano liczbę stanowisk komputerowych do liczby uczniów w grupach.

Teren i budynek Szkoły nie spełniał części obowiązujących wymogów. NIK negatywnie ocenia fakt dopuszczenia do realizacji zajęć wychowania fizycznego na boisku, którego nawierzchnia i ogrodzenie zagrażały bezpieczeństwu uczniów, tym bardziej, iż stan boiska był kwestionowany jeszcze przed rozpoczęciem roku szkolnego przez pracownika BHP Szkoły.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Zawarty w § 2 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r., Nr 6, poz. 69 ze zm.), dalej: rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

Funkcjonujący w Szkole system mający zapewnić uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych nie spełniał dyspozycji § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, bowiem dla części uczniów korzystających z szafek indywidualnych był odpłatny, co w świetle wymienionego przepisu NIK ocenia jako niedopuszczalne, a zaproponowany alternatywny sposób pozostawienia rzeczy w szatni, z uwagi na wyposażenie boksów i jego dostępność dla dwóch klas, faktycznie takiej możliwości nie stwarzał.

Gimnazjum wywiązało się z obowiązku zabezpieczenia dostępu uczniów do treści niepożądanych w Internecie na komputerach Szkoły, z których mogli oni korzystać.

Zapewniono uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, wszyscy nauczyciele zostali przeszkoleni z udzielania pierwszej pomocy, a pomieszczenia Szkoły – za wyjątkiem pokoju nauczycielskiego – wyposażono w apteczki, choć nie wszystkie zawierały kompletne i ważne środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy.

W pełni i terminowo realizowano zalecenia kontroli zewnętrznych, sformułowane w obszarze warunków pobytu uczniów w Szkole.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pracy uczniów

Opis stanu faktycznego

W Gimnazjum, według stanu na dzień rozpoczęcia lat szkolnych 2012/2013, 2013/2014 i 2014/2015:

- liczba uczniów wynosiła odpowiednio: 633, 692 i 699;
- liczba klas (oddziałów) w roku 2012/2013 wynosiła 24, a w 2013/2014 i 2014/2015 - 25³;
- najmniejsza liczba uczniów w klasie w poszczególnych latach wynosiła odpowiednio: 7, 21 i 24 a największa: 31 w roku 2014/2015 i 30 w pozostałych latach.

Siedmioosobowa klasa w roku 2012/2013 (3a) stanowiła klasę terapeutyczną⁴.

(dowód: akta kontroli str. 7-11, 184-235, 250-253)

Analiza planów zajęć, obowiązujących w ww. latach dla 39 oddziałów łącznie, dokonana również przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Zielonej Górze (dalej *PSSE*) w toku kontroli przeprowadzonej na zlecenie NIK, wykazała, że:

- we wszystkich oddziałach zajęcia w poszczególnych dniach tygodnia rozpoczynały się o stałej porze i uwzględniały podobną liczbę godzin, co było zgodne z § 4 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny;
- w trzech oddziałach w planie zajęć nie wystąpił przypadek zblokowania przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji lub ich ulokowania na ostatnich godzinach lekcyjnych;
- w 36 oddziałach⁵ wystąpiły przypadki połączenia ww. przedmiotów w dwu lub trzygodzinny blok i/lub ich ulokowanie na ostatnich godzinach lekcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 36-45, 277-304)

³ Rok 2012/2013: po 8 klas na każdym poziomie; 2013/2014: klas I: 9, II i III po 8; 2014/2015: klas II: 9, klas I i III po 8.

⁴ Utworzona 1 września 2011 r. na podstawie § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487) – obowiązującego do 8 maja 2013 r.

⁵ 2012/2013: Spośród 13 zbadanych klas: zblokowanie przedmiotów trudnych w 10 klasach: 1a, 1c, 1h, 2b, 2d, 2e, 2g, 3a, 3f, 3h, przedmioty trudne na ostatnich lekcjach w 9 klasach: 1c, 1g, 1h, 2b, 2d, 2e, 3a, 3b i 3g.

2013/2014: Spośród 14 zbadanych oddziałów zblokowanie: w 10 przypadkach (1b, 1c, 1h, 2b, 2e, 2h, 3a, 3b, 3f i 3h), a ich ulokowanie na ostatnich godzinach w sześciu klasach (1c, 1h, 2a, 2e, 3b, 3h).

2014/2015: Spośród 12 zbadanych zblokowanie w 8 (1c, 1e, 1h, 2b, 2d, 2e, 3c, 3g), ostatnie godziny w 8 (1c, 1e, 1f, 2a, 2d, 3d, 3g).

PSSE pismem z 17 października 2014 r. zaleciła Dyrektorowi Szkoły dokonać poprawy higieny procesu nauczania w II semestrze roku szkolnego 2014/2015.

(dowód: akta kontroli str. 277-278)

Najkrótsza zaplanowana przerwa między zajęciami wynosiła pięć minut (po pierwszej i siódmej godzinie lekcyjnej, a najdłuższe 20 (po czwartej i piątej lekcji). Pozostałe przerwy trwały 10 minut (po drugiej i trzeciej godzinie) oraz 15 minut (po szóstej lekcji).

(dowód: akta kontroli str. 36-45)

Ulokowanie zajęć wychowania fizycznego (dalej również *w-f*) na początku lub w środku dnia wystąpiło we wszystkich 40 badanych oddziałach, z czego po tych zajęciach:

- w 14 oddziałach (35% badanych) zawsze następowała co najmniej 10 minutowa przerwa;
- w 26 (65%) wystąpiły przerwy pięciominutowe⁶.

(dowód: akta kontroli str. 36-46)

Podział zajęć na grupy nastąpił w przypadku: informatyki, języków obcych, wychowania fizycznego oraz techniki - z zachowaniem wymogów określonych w:

- § 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁷ - w klasie I w roku 2012/2013, I-II w 2013/2014 i I-III 2014/2015 (dalej *rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania*);
  - § 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁸ - w klasie: II i III w roku szkolnym 2012/2013 i w klasie III w 2013/2014,
- z wyjątkiem dostosowania liczby uczniów w grupie do liczby stanowisk komputerowych na zajęciach informatyki w roku 2013/2014 i 2014/2015.

(dowód: akta kontroli str. 184-236, 323)

Zajęcia informatyki realizowane były w II i III klasach, w dwóch pracowniach komputerowych, wyposażonych w:

- roku 2013/2014 w:
  - 16 komputerów – dla 16 grup liczących od 10 do 15 uczniów,
  - 12 komputerów – dla 16 grup od 13 do 15 uczniów.
- roku 2014/2015 w 16 i 10 komputerów – w każdej pracowni po 17 grup liczących od 11 do 15 uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 32, 39-40, 42-44, 219-235, 322-323)

Przy podziale na grupy na zajęciach językowych uwzględniano stopień zaawansowania znajomości języka (określony na podstawie przeprowadzanych pisemnych testów).

(dowód: akta kontroli str. 255-259)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie wszystkim uczniom zapewniono higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez Szkołę, wymagane przepisem § 2

⁶ W roku szkolnym 2012/2013 – spośród 13 badanych oddziałów – w sześciu, tj.: 1a: wtorek i piątek, 1c: czwartek, 1h: wtorek, 3f, 3g, 3h: poniedziałek i czwartek. W roku 2013/2014 – spośród 14 badanych – w 12, tj.: 1a: piątek, 1b: wtorek, 1c: środa, 1h: poniedziałek i piątek, 2b i 2e: środa, 2h: wtorek, 3a, 3b, 3e, 3f, 3h: poniedziałek i czwartek. W roku 2014/2015 – spośród 13 badanych – w ośmiu, tj.: 1e: środa, 1h: poniedziałek, środa, 2b: piątek, 3c, 3g, 3h: poniedziałek, wtorek i czwartek, 3d, 3f: poniedziałek i czwartek.

⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 204 ze zm.

⁸ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, bowiem w planach zajęć, obowiązujących w kontrolowanych latach szkolnych dla łącznie 36 oddziałów (92,3% zbadanych) stwierdzono lokowanie zajęć niezgodnie z zasadami pracy umysłowej, tj. łączenie przedmiotów trudnych w dwu lub trzygodzinne bloki i/lub lokowanie tych przedmiotów na ostatnich godzinach lekcyjnych.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił: *Sposób utworzenia planów zajęć wynika z ograniczonej liczby pracowni przedmiotowych oraz nauczycieli danych przedmiotów. W szkole uczy się ok. 700 uczniów w 25 oddziałach i trudno jest ułożyć plan lekcji tak, aby nie występowała np. kumulacja przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, dołożę jednak wszelkich starań, aby w maksymalnym stopniu poprawić go od II półrocza tego roku. Program lekcji układany jest z wykorzystaniem programu komputerowego, w którym wprowadzane są pewne założenia, np. ulokowania religii i wychowania do życia w rodzinie na ostatnich godzinach, tak aby uczniowie w nich nieuczestniczący nie mieli okienek. Nawet autorzy programu komputerowego do układania planu lekcji w instrukcji obsługi wskazali, że ułożenie planu lekcji z uwzględnieniem wszystkich założeń jest niemożliwe.*

(dowód: akta kontroli str. 36-45, 277-304, 317-318)

2. W latach 2013/2014 i 2014/2015 w 50% grup realizujących zajęcia informatyki liczba uczniów przekraczała liczbę stanowisk komputerowych (odpowiednio: od jednego do trzech uczniów oraz od jednego do pięciu), co było niezgodne z § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania.

Niedostosowanie liczby komputerów do liczby uczniów dotyczyło grup realizujących zajęcia informatyki w jednej z dwóch pracowni (sala A16). Łączna liczba uczniów przekraczających liczbę stanowisk komputerowych wyniosła odpowiednio 34 i 65, co stanowiło 7,7% i 13,6% ogółu realizujących te zajęcia.

Dyrektor szkoły wyjaśnił:

- odnośnie roku 2013/2014: *Wiosną 2013 r. podjąłem z urzędem skarbowym rozmowy dotyczące możliwości przekazania szkole likwidowanego przez urząd sprzętu komputerowego. Otrzymałem zapewnienie, że o ile będzie możliwa trwała likwidacja danych, szkoła taki sprzęt otrzyma. Po otrzymaniu ustnej informacji z urzędu skarbowego o możliwości otrzymania przez szkołę sprzętu zwróciłem się w listopadzie 2013 r. o jego przekazanie szkole, które nastąpiło jednak dopiero przed wakacjami bieżącego roku. O sprzęt komputerowy zwracałem się również przed rozpoczęciem roku 2013/2014 do organu prowadzącego – bez rezultatu.*
- w roku 2014/2015: *Szkoła dysponuje i dysponowała wystarczającą liczbą komputerów (otrzymaliśmy je z urzędu skarbowego przed rozpoczęciem roku szkolnego 2014/2015). Nauczyciel informatyki nie wykonał ustnie wydanego polecenia dotyczącego ich zainstalowania w pracowni A16. Byłem przekonany, iż komputery są zainstalowane.*

Ponowne oględziny wykazały zwiększenie liczby komputerów w pracowni komputerowej nr A16 do 15, tym samym liczba uczniów w grupach nie przekraczała już liczby stanowisk.

(dowód: akta kontroli str. 32, 42-44, 219-235, 260, 317-318, 322-327)

Uwaga dotycząca badanej działalności

Przerwa międzylekcyjna powinna umożliwić uczniom krótki odpoczynek, załatwienie potrzeb fizjologicznych oraz przejście z klasy do klasy, a także zachowanie higieny osobistej po zajęciach wychowania fizycznego. W związku z powyższym, w ocenie NIK, zasadne będzie wprowadzenie przerw długości co najmniej 10 minut, co zgodnie z deklaracją Dyrektora Szkoły nastąpi od II półrocza tego roku szkolnego.

W badanych latach szkolnych nie wszystkim uczniom zorganizowano pracę zgodnie z zasadami higieny pracy umysłowej – w przypadku 92,3% zbadanych oddziałów

Ocena cząstkowa

łączono przedmioty wymagające zwiększonej koncentracji w dwu lub trzygodzinne bloki i/lub lokowano je na ostatnich godzinach lekcyjnych.

2. Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w szkole

Opis stanu faktycznego

2.1. Warunki pobytu w Szkole mające na celu zapewnienie uczniom bezpieczeństwa oraz zakres zadań nauczycieli związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez Szkołę określały m.in.:

- Statut Szkoły – określono odpowiedzialność nauczycieli za zdrowie, życie i bezpieczeństwo powierzonych ich opiece uczniów. Do obowiązków wychowawcy należało zaznajomienie uczniów z procedurami postępowania m.in. w sytuacji wypadku bądź przemocy;
- Regulamin dyżurów nauczycielskich, zgodnie z którym celem dyżurów jest zapewnienie uczniom bezpieczeństwa w czasie przerw międzylekcyjnych oraz przed pierwszą i po ostatniej lekcji. Regulamin określał sposób sprawowania dyżurów (m.in. zakaz sprawdzania w tym czasie np. sprawdzianów);
- procedury, w tym m.in. dotyczące: postępowania w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia ucznia; organizowania szkolnych wycieczek/imprez; postępowania w sytuacjach zagrożenia uczniów przestępczością i demoralizacją w szczególności narkomanią, alkoholizmem i prostytutką.

(dowód: akta kontroli str. 57-77)

Ponadto w celu zapewnienia bezpieczeństwa uczniów na terenie Szkoły oraz w trakcie zajęć organizowanych przez Szkołę:

- zapewniono ochronę fizyczną obiektu (w godzinach 7.45-15.45),
- przeprowadzono próbną ewakuację uczniów z budynku Szkoły,
- zorganizowano uczniom szkolenie na kartę rowerową (w ramach wychowania fizycznego uczniowie mieli możliwość uczestniczenia w zajęciach „Turystyka rowerowa”).

(dowód: akta kontroli str. 41, 78-80, 312-316)

2.2. Oględziny kontrolerów NIK oraz kontrola przeprowadzona na zlecenie NIK przez PSSE wykazały, że teren i budynek Szkoły w zakresie spełnienia wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie bezpieczeństwa i higieny, przedstawiał się następująco:

- teren Szkoły częściowo ogrodzono i zapewniono jego oświetlenie (§ 7 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. rozporządzenia). Brak częściowego ogrodzenia wynika z usytuowania Szkoły w ramach osiedla oraz braku dojazdu od strony głównego wejścia Szkoły np. dla służb ratunkowych;
- w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych zapewniono ciepłą i zimną bieżącą wodę oraz środki higieny osobistej (§ 8 ust. 1);
- schody w budynku spełniały wymogi dotyczące zabezpieczenia przed zsuwaniem się, ale część schodów była śliska wskutek zużycia taśm antypoślizgowych, a otwarte biegi pomiędzy schodami nie były zabezpieczone (§ 16 ust. 1 i 2);
- otwory kanalizacyjne i studzienki były zabezpieczone, stosownie do wymogów określonych w § 7 ust. 3 ww. rozporządzenia, z wyjątkiem jednej, która była częściowo odsłonięta;
- nie zapewniono równej nawierzchni wszystkich dróg, przejść i boisk, czego wymaga § 7 ust. 2 pkt 2 ww. rozporządzenia (kwestię nierównej nawierzchni boisk opisano szczegółowo w dalszej części);

- stosownie do § 5 ww. rozporządzenia, drogi ewakuacyjne oznaczono w prawidłowy sposób (trwale i wyraźnie), ale brak było w miejscu widocznym i ogólnodostępnym planu ewakuacji szkoły (plan ewakuacji umieszczony był tylko w pokoju nauczycielskim, na tablicy ogłoszeń).

(dowód: akta kontroli str. 158-175, 290-304, 317-319)

Decyzją z 17 października 2014 r. PSSE nakazała m.in.: zabezpieczyć otwarte biegi schodów do 31 sierpnia 2015 r. oraz doprowadzić nawierzchnie do należytego stanu do 31 sierpnia 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 279-284)

Kontrola sanitarna wykazała ponadto m.in. zły stan techniczny ścian i sufitów w części pomieszczeń. Nieprawidłowości te stwierdzane były również w corocznych kontrolach zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów Szkoły (opisano w pkt. 2.10.).

(dowód: akta kontroli str. 290-304)

2.3. Kontrola PSSE, odnośnie wyposażenia sal lekcyjnych, sprzętu oraz mebli edukacyjnych, wykazała, że:

- meble oznakowane są zgodnie z PN, zestawione prawidłowo oraz w 90% posiadają certyfikaty;
- 89,7% sprawdzonych stanowisk pracy uczniów dostosowanych było do wymogów ergonomii⁹.

PSSE nakazała zapewnić dostosowanie wszystkich stanowisk do wymogów ergonomii do 31 marca 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 279-284, 290-304)

2.4. W Szkole, stosownie do wymogu art. 67 ust. 1 pkt 2, 3 i 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹⁰, funkcjonuje biblioteka¹¹, świetlica¹² oraz zapewniono uczniom dostęp do zespołu urządzeń rekreacyjno-sportowych.

(dowód: akta kontroli str. 32, 158-169, 237-238)

Świetlica (o powierzchni 60 m², wyposażona m.in. w regały z grami planszowymi, stół do ping-ponga, stoły z krzesłami) dostępna była dla wszystkich chętnych od poniedziałku do piątku w godzinach 7.15 – 16.00.

W prowadzonym dzienniku zajęć świetlicy szkolnej odnotowywano tylko rodzaj prowadzonych zajęć¹³ oraz zbiorczą liczbę uczniów przebywających w świetlicy o danej godzinie¹⁴, zatem zakres ujmowanych informacji nie odpowiadał obowiązującym wymogom.

(dowód: akta kontroli str. 237-243, 238, 254, 290-304)

Zespół urządzeń rekreacyjno-sportowych stanowiły dwie sale gimnastyczne, siłownia, basen, boiska (asfaltowe do koszykówki oraz boisko wielofunkcyjne – do piłki nożnej, koszykówki, siatkówki i bieżnia) oraz tor speedrowerowy.

⁹ Spośród 215 zbadanych stanowisk pracy uczniów, w 210 przypadkach prawidłowo zestawiono stół i krzesło, a w 193 przypadkach były one dostosowane do ergonomii.

¹⁰ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

¹¹ Od poniedziałku do czwartku w godzinach 7.30-15.00, a w piątek od 7.30 do 14.30.

¹² Od poniedziałku do piątku w godz. 7.15–16.00.

¹³ W dniu 24 października 2014 r.: Rozmowa w uczniami nt. Dnia Ustawy o Ochronie Zwierząt, Dnia Młodzieży PCK; przygotowywanie się do lekcji; rozmowy nt. zachowań prospołecznych; gry.

¹⁴ Według wpisów za okres: 20-24 października 2014 r. nie przekraczała ona 25 uczniów przypadających na jednego wychowawcę.

W zakresie zapewnienia na ww. urządzeniach pełnego bezpieczeństwa uczniów oględziny wykazały, że:

- tablice informacyjne określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego, wymagane § 31 ust. 6 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, umieszczone były w dniu oględzin na basenie, boiskach oraz torze speedrowerowym (brak ich było w salach gimnastycznych oraz w siłowni);
- bramki i kosze do gry zamocowane były na stałe, tj. zgodnie z wymogami określonymi w § 31 ust. 4 ww. rozporządzenia;
- nawierzchnia boisk była nierówna (liczne spękania oraz ubytki, w tym w strefie pod koszami), a ogrodzenie boiska wielofunkcyjnego zniszczone (siatka druciana porwana, z wystającymi drutami), co stwarzało niebezpieczeństwo dla uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 158-169)

Na boisku wielofunkcyjnym realizowane były zajęcia wychowania fizycznego do dnia 29 września 2014 r., pomimo że stan nawierzchni i ogrodzenia był zakwestionowany przez pracownika BHP Szkoły w dniu 29 sierpnia 2014 r. w wyniku przeprowadzonej kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły (kwestię tę opisano w pkt. 2.10.).

Zaniechanie realizacji zajęć na ww. boisku nastąpiło wskutek poinformowania Dyrektora Szkoły przez kontrolerów NIK o zagrożeniu bezpieczeństwa uczniów (opisano w pkt. V wystąpienia).

(dowód: akta kontroli str. 148-149, 267-268, 306)

2.5. W Szkole znajdowała się szatnia, w której uczniowie mieli możliwość pozostawienia odzieży wierzchniej oraz, według wyjaśnień Dyrektora Szkoły, części podręczników i przyborów szkolnych.

Szatnię stanowiło 15 zamykanych na klucz boksów (po jednym dla dwóch klas z wyposażeniem stanowiącym wieszaki na ubrania oraz ławki).

(dowód: akta kontroli str. 47-49, 245-246)

Do dyspozycji uczniów Szkoły (w badanych latach odpowiednio: 633, 692 i 699 osób) było też 520 szafek zamykanych na klucz, ale pod warunkiem uiszczenia opłaty w wysokości 50 zł za rok szkolny na fundusz Rady Rodziców lub zwolnienia z tej opłaty przez Radę Rodziców.

Szafki uczniowskie, zakupione z dochodów własnych Szkoły, Dykcja Gimnazjum przekazała w dniu 14 września 2007 r. do dyspozycji Radzie Rodziców, z zastrzeżeniem, że z szafek mogą korzystać uczniowie pod warunkiem „uiszczenia dobrowolnie wpłaty w wysokości 5 zł miesięcznie na fundusz Rady Rodziców”.

W badanych latach szkolnych z szafek korzystało od 469 do 492 osób, a łączna kwota pobranych opłat¹⁵ wyniosła 70.170 zł.

W jednym przypadku złożone zostało do Rady Rodziców podanie o zwolnienie opłaty za szafkę i zostało ono pozytywnie rozpatrzone.

Przyczyną przekazania szafek do dyspozycji Rady Rodziców oraz podjęcia decyzji o pobieraniu opłat za ich korzystanie było, według wyjaśnień dyrektora Szkoły, stworzenie możliwości korzystania przez Szkołę z dodatkowych środków finansowych z uwagi na niewystarczające kwoty otrzymywane od organu

¹⁵ Rok 2012/2013 – 22.415 zł, 2013/2014 – 24.175 zł, 2014/2015 (do 1.10.2014 r.) – 23.580 zł.

prowadzącego oraz uniknięcie obciążenia jedyne go pracownika księgowości dodatkowymi obowiązkami związanymi z księgowaniem wpłat.

(dowód: akta kontroli str. 47-56, 84-119, 245-246, 248-249, 261-264)

2.6. Gimnazjum zapewniło uczniom dostęp do Internetu w dwóch pracowniach komputerowych oraz w bibliotece (pracownia multimedialna). W okresie objętym kontrolą komputery zabezpieczone były programem antywirusowym ArcaVir firmy ArcaBit Sp. z o.o. posiadającym moduł kontroli rodzicielskiej, którego celem jest nadzór nad dostępem dzieci i młodzieży do Internetu.

(dowód: akta kontroli str. 32, 309-311)

2.7. Powierzchnia sal lekcyjnych przypadająca¹⁶ na jednego ucznia wynosiła od 1,80 do 2,57 m².

(dowód: akta kontroli str. 219-235, 265)

2.8. W zakresie żywienia na terenie Szkoły:

- uczniowie mieli możliwość spożywania obiadów oferowanych przez szkolną stołówkę¹⁷,
- funkcjonował sklepik szkolny oferujący zarówno tzw. zdrową żywność (woda, soki, kanapki, owoce), jak również słodkie, słodkie gazowane napoje oraz chipsy. Umowa zawarta pomiędzy dyrekcją Szkoły a prowadzącym sklepik nie regulowała kwestii asortymentu.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił: *Uznałem, że najważniejsze jest, żeby sklepik oferował również zdrową żywność. Wiem, że wkrótce wprowadzone zostaną przepisy zakazujące sprzedaży na terenie szkoły tzw. niezdrowej żywności, dlatego podejmę kroki celem dostosowania asortymentu do pożądanego. Chciałem dodać, że kwestie związane ze zdrowym żywieniem uczniów są przedmiotem licznych działań szkoły, np. w czerwcu br. zorganizowaliśmy dla uczniów cykl zajęć na temat prowadzenia zdrowego trybu życia (omawiano również kwestie zdrowego żywienia).*

(dowód: akta kontroli str. 142-147, 156-157, 245-246)

2.9. W zakresie pomocy przedlekarskiej w Szkole ustalono, że:

- funkcjonował gabinet pielęgniarski (według harmonogramu, od poniedziałku do piątku, w godzinach 9.00-14.00);
- wszyscy nauczyciele zostali przeszkoleni z udzielania pierwszej pomocy;
- apteczki umieszczono we wszystkich miejscach wymaganych przepisem § 20 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, tj. w pracowniach (fizyki, chemii, techniki), pokoju nauczycieli wychowania fizycznego oraz w kuchni, z wyjątkiem pokoju nauczycielskiego. Dodatkowo w apteczki wyposażone były: pokój ratowników (przy basenie) oraz gabinet pielęgniarski (pięć apteczek przenośnych);
- w dniu oględzin wszystkie apteczki wyposażone były w instrukcję udzielania pierwszej pomocy. Komplet¹⁸ niezbędnych środków do udzielania pierwszej pomocy z ważnym terminem przydatności znajdował się w apteczkach w gabinecie pielęgniarskim oraz w pokoju ratowników. W pozostałych

¹⁶ Analiza 13 klas, których badano rozkłady zajęć w roku szkolnym 2014/2015. W siedmiu klasach powierzchnia ta nie przekraczała 2 m² na jednego ucznia (od 1,80 do 2,0 m²).

¹⁷ Zupa nieodpłatnie dla wszystkich uczniów, a obiad dwudaniowy z kompotem za kwotę 3,30 zł - w październiku 2014 r. korzystało z nich 228 uczniów, w tym 36 zwolnionych z opłaty.

¹⁸ Zwykle podstawową zawartość apteczki stanowią opatrunki, bandaż, plastry, chusty trójkątne, opaski elastyczne, koce ratunkowe termoizolacyjne, rękawiczki lateksowe, nożyczki, maseczka do sztucznego oddychania - np. <http://e-ratownictwo.com.pl/apteczka-pierwszej-pomocy.php>

apteczkach brak było kompletnego wyposażenia oraz znajdowały się w nich środki, których termin ważności upłynął. I tak, np.:

- opatrunki z datą przydatności do użycia znajdowały się tylko w pokoju nauczycieli w-f (np. w pracowni fizyki data ważności upłynęła w lipcu 2001 r.), natomiast bandaże w: pokoju nauczycieli w-f, kuchni i pracowni techniki (w pozostałych przeterminowane w 2007 r.);
- plastry przydatne do użycia były w pracowni chemicznej oraz pokoju nauczycieli w-f;
- maski do sztucznego oddychania: w pokoju nauczycieli w-f oraz w pracowniach fizyki były przeterminowane (2002 i 2003 r.), a w pozostałych apteczkach było ich brak;
- opaska elastyczna z ważnym terminem znajdowała się wyłącznie w apteczce w kuchni;
- ważne środki do dezynfekcji były tylko w kuchni i pracowni techniki.

(dowód: akta kontroli str. 12-14, 120-141)

W rejestrze wypadków za lata szkolne od 2012/2013 do 2014/2015¹⁹, prowadzonym według obowiązującego wzoru, odnotowano:

- cztery zdarzenia zakwalifikowane przez Szkołę jako wypadek (po dwa w roku 2012/2013 i 2013/2014);
- wszystkie wymagane informacje (w tym udzielenie pomocy wszystkim czterem poszkodowanym), z wyjątkiem określenia rodzaju uszkodzenia ciała (dwa wpisy) oraz okoliczności wypadku (jeden wpis).

(dowód: akta kontroli str. 15-18)

W Szkole zatrudniony był pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy oraz społeczny inspektor pracy.

(dowód: akta kontroli str. 24-31)

Spośród czterech zdarzeń:

- w dwóch przypadkach powołany został zespół powypadkowy oraz sporządzono protokoły powypadkowe (protokoły nie odpowiadały obowiązującym wymogom);
- w dwóch przypadkach (wypadki z 15 marca 2013 r. i 22 maja 2014 r.) Dyrektor Szkoły nie powołał zespołu powypadkowego i nie sporządzono protokołów powypadkowych.

(dowód: akta kontroli str. 15-23,33-35)

Rodzice wszystkich poszkodowanych, według wyjaśnień Dyrektora Szkoły, zostali powiadomieni o wypadku telefonicznie. Pozostałych osób/organów wymienionych w § 41 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny o wypadkach nie zawiadamiano.

(dowód: akta kontroli str. 23, 81-82)

Przyczyny wypadków oraz metody ich zapobiegania były przedmiotem obrad Rady Pedagogicznej na zakończenie roku 2012/2013 i 2013/2014.

(dowód: akta kontroli str. 83)

2.10. W latach 2012-2014 pracownik BHP Szkoły przeprowadził trzy kontrole (27 sierpnia 2012 r., 30 sierpnia 2013 r. i 29 sierpnia 2014 r.) zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wymaganych § 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

---

¹⁹ Do 18 września 2014 r.

W każdym przypadku z ustaleń kontroli sporządzono protokół, ale organowi prowadzącemu przekazano tylko protokół z kontroli w 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 266-268, 270-271, 273)

Stwierdzone we wszystkich trzech kontrolach nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

- zniszczonych ławek, murków oporowych oraz popękanej elewacji budynku;
- popękanego tynku na ścianach i suficie na korytarzach i w salach lekcyjnych oraz konieczności odnowy ścian w szatniach przy sali gimnastycznej;
- zużycia części taśm antypoślizgowych na schodach;

a w kontroli z 29 sierpnia 2014 r. – dodatkowo m.in.:

- braku aktualnych planów ewakuacji szkoły;
- na boisku sportowym – uszkodzenie siatki na długości ok. 10 m oraz ok. 30% nawierzchni boiska.

We wszystkich trzech protokołach odnotowano również, iż apteczki udzielania pierwszej pomocy nie budzą zastrzeżeń – kontrola NIK wykazała natomiast ich niekompletne wyposażenie (opisano w pkt. 2.9. wystąpienia).

(dowód: akta kontroli str. 266-268, 270-271, 273)

Nieprawidłowości stwierdzone w wyniku kontroli usunięto częściowo - plany ewakuacji zamieszczono w toku kontroli NIK, naprawiono schody, odnowiono część ścian i sufitów.

Konieczność remontu murków oporowych, elewacji, ogrodzenia oraz szatni Dyrektor Szkoły zgłaszał do organu prowadzącego w 2012 r., 2013 r. i 2014 r.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił: *Ławki są naprawiane na bieżąco, ale z uwagi na fakt, iż znajdują się one na terenie, który jest nieogrodzony ławki są stale dewastowane. Ściany i sufity są remontowane sukcesywnie, szkoła nie posiada środków na usunięcie wszystkich usterek. Do organu prowadzącego zwracam się o środki na zadania w mojej ocenie najpilniejsze.*

W toku kontroli NIK, w związku z zaleceniami PSSE, Dyrektor Szkoły zwrócił się do organu prowadzącego również o środki na odnowienie m.in. sal lekcyjnych i korytarzy.

(dowód: akta kontroli str. 269, 272, 274, 307-308, 324, 328, 330-331)

2.11. W okresie objętym kontrolą w Szkole zostało przeprowadzonych osiem kontroli przez zewnętrzne organy kontroli (sześć przez PSSE w Zielonej Górze, jedna przez Państwową Inspekcję Pracy oraz jedna przez Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wlkp.), które dotyczyły bezpieczeństwa i higieny uczenia się.

W czterech kontrolach nie stwierdzono nieprawidłowości, trzy kontrole przeprowadzone przez PSSE były kontrolami sprawdzającymi (stwierdzono wykonanie wszystkich zaleceń). W kontroli Państwowej Inspekcji Pracy (PIP) stwierdzono między innymi brak zabezpieczeń lamp oświetleniowych na sali gimnastycznej oraz nieprawidłowo ułożone przewody zasilające do komputerów (wszystkie zalecenia PIP zostały wykonane).

(dowód: akta kontroli str. 332-340)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Teren i budynek Szkoły nie spełniał części wymogów rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, tj. określonych w:

- § 5 ust. 1 ww. rozporządzenia, dotyczących umieszczenia planu ewakuacji w widocznym miejscu, w sposób zapewniający łatwy do niego dostęp;
- § 7 ust. 2 pkt. 2 – w zakresie zapewnienia równiej nawierzchni dróg, przejść i boisk.

Stan nawierzchni i ogrodzenia boiska wielofunkcyjnego (spękania, ubytki nawierzchni, w tym pod koszem oraz uszkodzone ogrodzenie – wystające druty) stwarzał w ocenie NIK niebezpieczeństwo dla uczniów. Pomimo, że nieprawidłowości dotyczące nawierzchni i ogrodzenia boiska wielofunkcyjnego zostały wskazane również przez pracownika BHP Szkoły w kontroli przeprowadzonej 29 sierpnia 2014 r., to do 29 września 2014 r. realizowano na nim zajęcia wychowania fizycznego, co stanowiło naruszenie § 2 i § 31 ust. 3 ww. rozporządzenia;

- § 7 ust. 3 – bowiem jedna ze studzienek na terenie Szkoły nie była w całości zakryta;
- § 16 – bowiem część schodów wskutek zużycia taśm antypoślizgowych była śliska, a otwarte biegi pomiędzy schodami niezabezpieczone;
- § 31 ust. 6 – z uwagi nieumieszczenie tablic informacyjnych o zasadach bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego we wszystkich miejscach wyznaczonych do ćwiczeń (brakowało ich w salach gimnastycznych oraz w siłowni).

(dowód: 158-175, 287-290, 306)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił w sprawie:

- braku planu ewakuacji w miejscu widocznym, ogólnodostępnym: *Umieszczenie planu ewakuacji w pokoju nauczycielskim uznawałem za wystarczające, jednakże zamontowane też one będą na korytarzach;*
- niezapewnienia równej nawierzchni dróg, przejść i boisk: *Nierówna nawierzchnia wokół szkoły wynika z niedostatecznych środków finansowych na ich remont. Kilka lat temu wyremontowaliśmy schody główne (przed wejściem do szkoły) oraz zbudowano podjazd dla osób niepełnosprawnych. Planuję sukcesywny remont nawierzchni wokół Szkoły, w tym boisk, ale dotychczas wykonywaliśmy prace w mojej ocenie najpilniejsze;*
- dopuszczenia do realizacji zajęć wychowania fizycznego na obiekcie stwarzającym niebezpieczeństwo dla uczniów: *Nie miałem świadomości, że skala zniszczeń jest aż tak duża. Wprawdzie pracownik BHP opisał stan boiska oraz ogrodzenia w protokole kontroli z dnia 1.09.2014 r., ale nie wskazał, że zagraża ono bezpieczeństwu uczniów. Boisko znajduje się w odległości ok. 50 m od szkoły i nie widziałem osobiście w jakim jest stanie. Aktualnie zwróciłem się do wykonawcy o przygotowanie kosztorysu naprawy (oszacowano na ok. 9,5 tys. zł) oraz do organu prowadzącego o środki na to zadanie;*
- nieprawidłowego zabezpieczenia studzienki: *To był efekt działania osób trzecich, poza godzinami pracy szkoły – nie zauważyliśmy ubytku;*
- śliskich schodów oraz niezabezpieczonych otwartych biegów: *Taśma była uzupełniana na części schodów w trakcie wakacji, jednak wskutek przeoczenia nie wymieniono wszystkich zużytych fragmentów. Nie wiedziałem, że biegi między schodami muszą być zabezpieczone. Kontrole Sanepidu, które dotychczas przeprowadzane były w szkole nie kwestionowały tego;*
- braku wymaganych tablic: *Tablice zostały zdjęte do naprawy i wskutek przeoczenia nie zamontowano ich ponownie.*

W toku kontroli:

- część z wyżej przedstawionych nieprawidłowości usunięto (umieszczono plan ewakuacji Szkoły, uzupełniono na schodach taśmy antypoślizgowe, zamontowano brakujące tablice informacyjne, zabezpieczono studzienkę oraz zdjęto uszkodzone ogrodzenie boiska);

- dyrektor Szkoły zwrócił się do organu prowadzącego o zabezpieczenie środków na remont nawierzchni boiska oraz zabezpieczenie otwartych biegów schodów.

(dowód: akta kontroli str. 245-247, 317-318, 324, 328)

2. Spośród 215 zbadanych przez PSSE stanowisk pracy, w 22 przypadkach nie były one dostosowane do wymogów ergonomii, co stanowiło naruszenie § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił: *Nieprawidłowości te wynikają z niedopatrzenia nauczycieli, żeby uczniowie korzystali z właściwych mebli. Sprawę tę poruszę na najbliższym zebraniu z nauczycielami.*

(dowód: akta kontroli str. 279-284, 290-304, 317-318)

3. Prowadzony w roku szkolnym 2014/2015 dziennik zajęć świetlicy nie odpowiadał wymogom określonym w § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji²⁰, nie odnotowano w nim bowiem planu pracy świetlicy na dany rok szkolny, imion i nazwisk uczniów korzystających ze świetlicy oraz oddziału, do którego uczęszczają, a także tematów przeprowadzonych zajęć wraz z odnotowaniem obecności uczniów na poszczególnych godzinach zajęć.

Skutkiem nieprawidłowego sposobu prowadzenia ww. dziennika jest m.in. brak możliwości określenia nad którymi uczniami i w jakim czasie sprawowana była opieka w świetlicy.

Grażyna Kawka - nauczycielka świetlicy, wyjaśniła: *Nie wiedziałam, że powinnam odnotować w dzienniku zajęć świetlicy takie informacje. Deklaruję, że uzupełnię plan pracy świetlicy na rok szkolny 2014/2015, wykaz uczniów korzystających ze świetlicy oraz że będę odnotowywała na bieżąco wszystkie wymagane informacje.*

(dowód: akta kontroli str. 238-244)

4. W Szkole nie zapewniono wszystkim uczniom możliwości pozostawienia części przyborów i podręczników szkolnych, o której mowa w § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

Do dyspozycji części uczniów były pojedyncze, zamykane na klucz szafki (szafek było 520, a uczniów w badanych latach szkolnych od 633 do 699), ale pod warunkiem wniesienia opłaty (50 zł za rok szkolny lub zwolnienia z tej opłaty przez Radę Rodziców).

Zdaniem NIK udostępnianie szafek za odpłatnością – niezależnie od niedopuszczalności takiej praktyki – mogło stanowić barierę dla części uczniów do skorzystania z możliwości wynajęcia szafki. O powyższym może świadczyć fakt, że we wszystkich latach szkolnych część szafek (od 28 do 51) pozostawała niewynajęta.

Dyrektor Szkoły wskazał wprawdzie, że każdy uczeń miał prawo pozostawienia swoich rzeczy bezpłatnie w szatni – jednakże oględziny wykazały, że jej organizacja takiej możliwości nie zapewnia (wyposażona jedynie haki na odzież i ławki oraz przydzielenie jednego boksu dla dwóch klas).

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że przyczyną podjęcia decyzji o odpłatności za szafki było stworzenie z dodatkowych środków finansowych z uwagi na niewystarczające kwoty otrzymywane od organu prowadzącego.

(dowód: akta kontroli str. 47-55, 84-85, 245-246)

---

²⁰ Dz. U. poz. 1170.

5. Na dzień oględzin, w pokoju nauczycielskim brak było apteczki pierwszej pomocy, natomiast apteczki znajdujące się w pracowniach: chemii, fizyki, techniki, w kuchni oraz w pokoju nauczycieli wychowania fizycznego nie zawierały kompletu środków niezbędnych do udzielania pierwszej pomocy - stwierdzono brak części wyposażenia bądź upływ terminu ważności do użycia.

Zgodnie natomiast z § 20 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, pomieszczenia szkoły, w szczególności pokój nauczycielski, pracownie, pokój nauczycieli wychowania fizycznego oraz kuchnię wyposaża się w apteczki zaopatrzone w środki niezbędne do udzielania pierwszej pomocy.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił: *Według mojej wiedzy w pokoju nauczycielskim z założenia znajdowała się apteczka przenośna. Nie wiem dlaczego w dniu oględzin tej apteczki nie było, być może któryś z nauczycieli zabrał apteczkę na wycieczkę, chociaż apteczkę powinien pobrać od pielęgniarki. Nie potrafię wyjaśnić braków w apteczce ani faktu, że znajdowały się w nich przeterminowane środki medyczne. W każdym roku pielęgniarka szkolna otrzymuje 100 zł na wyposażenie apteczek i przedstawia rachunki na zakup środków medycznych. Byłem przekonany, że apteczki są prawidłowo wyposażone, tym bardziej, że w corocznych protokołach kontroli pracownik BHP wskazywał, że nie wnosi w tym zakresie zastrzeżeń.*

Kontrole, w których odnotowywano brak zastrzeżeń do apteczek opisano w pkt. 2.10 i pkt. 7 ustalonych nieprawidłowości.

Ponowne oględziny wykazały, że uzupełniono brakującą apteczkę w pokoju nauczycielskim oraz wyposażono wszystkie apteczki w komplet środków do udzielenia pierwszej pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 12-13, 81-82, 320-321, 341-344)

6. Działania podejmowane przez Szkołę w sytuacji wypadków oraz prowadzona dokumentacja powypadkowa nie odpowiadały wszystkim wymogom określonym w rozporządzeniu w sprawie bezpieczeństwa i higieny. I tak:

- a) w przypadku dwóch spośród czterech wypadków, Dyrektor Szkoły nie powołał zespołu powypadkowego i nie sporządzone zostały protokoły powypadkowe, co było niezgodne z § 43 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia;
- b) Szkoła nie zawiadomiła o żadnym wypadku pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy, społecznego inspektora pracy, organu prowadzącego oraz rady rodziców, co było niezgodne z § 41 ust. 1 ww. rozporządzenia;
- c) prowadzona dokumentacja powypadkowa nie odpowiadała wszystkim wymogom określonym w ww. rozporządzeniu w sprawie bezpieczeństwa i higieny, tj.:
  - trzy, spośród czterech wpisów w rejestrze wypadków były niekompletne – braki dotyczyły: określenia rodzaju uszkodzenia ciała oraz okoliczności wypadku (odpowiednio: dwa i jeden wpis), tj. informacji wynikających ze wzoru rejestru wypadków określonego w załączniku nr 2 do rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny;
  - sporządzone protokoły powypadkowe były niezgodne ze wzorem określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny oraz nie zawierały wszystkich wymaganych informacji. Braki dotyczyły: opisu wypadku (jeden protokół) oraz wskazania środków zapobiegawczych (obydwa). Ponadto, żaden z protokołów nie zawierał potwierdzenia zaznajomienia się rodziców (opiekunów) poszkodowanego z treścią protokołu powypadkowego oraz doręczenia im tego protokołu, co było niezgodne z § 45 ust. 1 pkt 2 i § 46 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił: *Byłem przekonany, że obowiązek powołania zespołu powypadkowego istnieje w przypadku ciężkich wypadków. (...) Pracownik BHP zatrudniony w Szkole, zgodnie z zakresem swoich obowiązków, zajmował się wypadkami przy pracy. Uznałem zatem, iż będzie zajmował się również załatwianiem wszystkich spraw związanych z wypadkami uczniów, w tym dokonywaniem powiadomień i prawidłowym prowadzeniem dokumentacji powypadkowej. W wyniku stwierdzonych uchybień związanych ze sprawami dotyczącymi wypadków (kwestie dokonywania powiadomień, prowadzenie dokumentacji) podjąłem decyzję o wprowadzeniu procedury postępowania w razie wypadku oraz doprecyzowania zakresu czynności pracownika BHP.*

W toku kontroli NIK:

- do zakresu czynności pracownika BHP Szkoły dodano m.in. prowadzenie dokumentacji powypadkowej (w tym rejestru wypadków);
- wprowadzono procedurę postępowania w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia Gimnazjum nr 1 w Zielonej Górze, określającą m.in. sposób postępowania nauczyciela, który powziął wiadomość o wypadku oraz dokumentowania powiadomienia rodziców poszkodowanego (wpis w dzienniku).

(dowód: akta kontroli str. 16-23, 81-82, 150-155)

7. Kontrole zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, wymagane § 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, przeprowadzone zostały w latach 2012-2014 nierzetelnie, bowiem odnotowano w nich brak zastrzeżeń do apteczek udzielania pierwszej pomocy bez sprawdzenia ich zawartości.

Pracownik BHP Szkoły dokonujący tych kontroli wyjaśnił: *Wpisu w tym zakresie dokonałem bez przeprowadzenia kontroli. Założyłem po prostu, że są prawidłowo wyposażone.*

(dowód: akta kontroli str. 267-268, 271, 273, 305)

8. Wbrew wymogom określonym w § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, nie przekazano organowi prowadzącemu kopii protokołów z kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły przeprowadzonych w 2012 i 2013 r.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił: *Nieprzekazanie protokołów wynika z przeoczenia. Byłem przekonany, że wszystkimi sprawami z kontrolami budynku Szkoły w sposób prawidłowy zajmie się pracownik BHP.*

(dowód: akta kontroli str. 270, 317-318)

Uwaga dotycząca badanej działalności

Zdaniem NIK, Szkoła powinna podjąć wszelkie możliwe działania w celu ograniczenia bądź wyeliminowania oferowania uczniom w szkolnym sklepiku niezdrowych produktów żywnościowych (o dużej zawartości cukru, soli i tłuszczów).

Ocena cząstkowa

Nie w pełni zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki pobytu uczniów w Szkole - teren i budynek Gimnazjum nie spełnia części obowiązujących wymogów, a fakt dopuszczenia do realizacji zajęć wychowania fizycznego na boisku, którego nawierzchnia i ogrodzenie zagrażały bezpieczeństwu uczniów, NIK ocenia negatywnie.

V. Uwagi i wnioski

W dniu 26 września 2014 r., na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²¹ (*ustawa o NIK*), kontroler poinformował Dyrektora Szkoły, iż stan ogrodzenia boiska wielofunkcyjnego (wystające druty), stan nawierzchni boiska do koszykówki oraz niezabezpieczenie studzienki na placu przed szkołą zagrażają bezpieczeństwu uczniów.

Dyrektor w dniu 29 września 2014 r. poinformował, że:

- część ogrodzenia boisk stwarzająca zagrożenie wypadkowe została zlikwidowana,
- zamknął boisko do koszykówki do czasu uzupełnienia nawierzchni,
- studzienka została zabezpieczona.

Ponowne oględziny wykazały, że zdemontowano uszkodzone ogrodzenie oraz zabezpieczono studzienkę.

Ponadto w toku kontroli Dyrektor Szkoły zwrócił się do organu prowadzącego o zabezpieczenie środków (9,5 tys. zł) na remont nawierzchni boiska.

(dowód: akta kontroli str. 148-149, 247, 324)

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, uwzględniając zadeklarowane działania, wnosi o:

- 1) Sporządzanie planu zajęć dydaktyczno-wychowawczych z zachowaniem, w możliwie najpełniejszym zakresie, zasad higieny pracy umysłowej.
- 2) Dostosowanie terenu i wyposażenia Szkoły do wszystkich wymogów określonych w rozporządzeniu w sprawie bezpieczeństwa i higieny, w tym również zapewnienie wszystkim uczniom bezpłatnej możliwości pozostawienia w szkole części podręczników/przyborów szkolnych.
- 3) Pełną realizację obowiązków w sytuacjach wypadków, w tym w zakresie dotyczących dokonywania obowiązkowych powiadomień, jak i prowadzenia dokumentacji powypadkowej.
- 4) Rzetelną realizację kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów szkoły.
- 5) Dokumentowanie pracy świetlicy w obowiązujący sposób.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

²¹ Dz. U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 21 listopada 2014 r.

Kontrolerzy
Anna Nowakowska
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Krzysztof Jodko
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Wicedyrektor
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis